

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 6. Expenduntur aliæ rationes quorundam recentiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

redes, Rom. 8. v. 17. & vice versa, si hæredes, & filij, Ergo neque est naturaliter coheres & frater Christi, & confors naturæ diuinæ, eiusque bonorum & gloriæ, cum Christo confidens in cœlestibus, vt ait Paulus de beatis Ephes. 2. v. 6. Est enim serui Domino feruere, non autem bonis eius gaudere, & in throno eius confidere, nisi à Deo gratuito ad tantum bonum eleuetur.

42. Responderi potest, ad quod sufficere fateatur Aegid. eodem loco, talem quidem fore sanctum ac Beatum naturaliter: sed non propterea filium Dei, fratremque & coheredem Christi. Quia probabilius est nullam creaturam per vlla dona creata, exceptâ vniõne hypostatica, necessariò & sine libera Dei acceptatione, fieri amicam & filiam Dei, habereque vllum propriè ius ad hæreditatem, sicut iusti & hæredes iam habent. Quare Deus possit liberè, imò ei subtrahere concursum necessarium ad sui visionem, vel aliter eam impedire: neque in eo faceret vlla ratione contra ius talis creaturæ. Secus est de ijs qui iam facti sunt filij adoptiui: quod habent, non per gratiam solam, aut per alia dona creata formaliter, & completè: sed per voluntariam Dei acceptationem, in filios, & collationem iuris ad sui fruitionem: & vt aliqui addunt per moralem habitationem Spiritus diuini, eos regentis specialiter, & spiritaliter quodammodo viuificantis. Contra quorum ius ac fidelitatem illis promissam Deus faceret, si illis sine in forum culpa negaret sui visionem.

43. Sed urgent aliqui Recentiores primò, competere nunc visioni beatissimæ quòd sit hæreditas, non modò respectu creaturarum quæ sunt: sed etiam respectu cuiuscunque possibilis. Nunc enim vocatur hæreditas, quia est fructus eorundem bonorum quibus Deus fruatur, quemadmodum in humanis is est verè hæres, qui possidet bona quibus fruebatur testator. Deus autem constituit Beatos super omnia bona sua. Secundò, si aliqua hæres interfuerint, quæ in beatis constituit hæres, quod sint filij & hæredes Dei, & coheredes ac fratres Christi: illa omnia sunt media ad beatitudinem, & omnium consummatio est Dei fruitio. Quare si alicui creaturæ potest finis esse connaturalis: multò magis media illi fini prorsus subordinata. Tertio, quicquid sit de nomine, repugnat seruo deberi connaturaliter fruitionem omnium bonorum Domini, & consortium gloriæ, sessorumque in eodem throno cum filio naturali, & cum ipso Domino. At omnis pura creatura est serua Dei: & beatitudo est fruitio omnium bonorum Domini, & consortium gloriæ, sessorumque in eodem throno. Ergo repugnat beatitudinem, seu Dei visionem, esse vlti puræ creaturæ connaturalem. Confirmatur, quia creaturam esse seruam, nihil est aliud quàm esse ita ignobilem vi suæ originis, vt ad Dei bonis & societate aspirare non possit vi sua: sed debeat in laboribus seruire Deo: neque ius habeat se-

dendi in throno Dei, nisi à Deo vocetur & eleuetur. Est enim famuli seruire Domino, non autem bonis eius gaudere.

Ad primum, negatur antecedens: eiusque probatio. Nunc enim visio Dei beatifica vocatur hæreditas, non solùm quia est fruitio eorundem bonorum: sed quia est cum illo speciali titulo iuris propriè dicti, qui vocatur ius hæreditatis. Neque in humanis quilibet fruitur quomodocunque bonis alterius, dicitur esse propriè illius hæres, & ea possidere iure hæditario. Ad secundum Respondet, illa omnia esse media ad beatitudinem, & fruitionem Dei habendam, cum tali iure: sed non ad habendam simpliciter. Ad tertium: talis creatura non frueretur perfectè omnibus bonis Domini, vt Deus ipse: neque esset confors eius gloriæ, ad æqualitatem: neque sederet in eodem throno cum Deo, & cum Christo, sed infinitè ab illis distaret. Neque verò Paulus Ephes. 2. v. 6. ait Beatos confidere cum Christo in cœlestibus: sed, *confidere in cœlestibus in Christo Iesu*: id est, esse inter se participes gloriæ cœlestis per Iesu Christi meritum. Sed neque illa quilibet participatio bonorum in cœlestibus naturalium est sine Dei nutu, & voluntate, creantis libera sua voluntate creaturam tantæ perfectionis, & cum illa concurrentis liberè ad sui fruitionem: cui, quia serua est, id non est propriè ex iure debitum. Certè compositum ex intellectu Beati & lumine gloriæ, est pura creatura, subiecta Dei seruituti: & tamen illi connaturalis est Dei fruitio. Neque desunt Beati esse serui Dei, etiam in sensu composito. Nam per dona purè creata, Deoque inferiora, non eximuntur à seruilis conditione: sed solus Christus ab ea eximitur: per vniõnem hypostaticam, id est, per hypostasin, & naturam diuinam, eius humanitati vnitam in identitatem supponit. Creaturam verò esse seruam, est esse personam discretam à Domino, & esse talem, vt cum Domino, non in bonis, nec in honore, nec in sede communicet ex debito, saltem ad æqualitatem. Vt colligitur ex epist. Adriani Papæ præmissa Concilio Francfordiensi: vbi rationem cur Christus seruus Dei dici non possit, hanc esse ait: quia Ecclesia in dextera omniū angelis proficitur sedentem, id est, in æquali gloria. Quæ æqualitas non sequitur necessariè aut naturaliter, nisi ex identitate naturæ, & personæ, cum Deo. At pura creatura, de qua loquimur, non esset eiusmodi.

SECTIO VI.

Expenduntur alia rationes quorundam Recentiorum.

45. **N**ona ratio eorundem Recentiorum post Luduicum Torres, apud Ripaldam loco supra citato, hæc est: Cportet omnes

beatos esse Dei filios. Ergo vel adoptione, vel natura. At talis creatura neque esset filius naturā, quia filius naturalis debet esse eiusdem naturā cum Patre, aut naturā non extraneā, sed eius propriā per gratiam naturalem, aut per vniōnem hypostaticam cum filio naturali. Neque etiam esset filius adoptiuus: quia ex *Institutis de adoptione*, requiritur vt adoptiuus, ex beneficio & indulgentia ius in hæreditatem acquirat. Et ex Concilio Francford. in sacrosyllabo colum. 5. Adoptiuus dici non potest nisi is, qui alienus est ab eo à quo dicitur adoptatus, & gratis ei adoptio tribuitur: quoniam non ex debito, sed ex indulgentia tantummodo adoptio præstatur. Atqui talis creatura esset naturaliter videns Deum; ergo non ex gratuita adoptione.

46. Responderetur primò, negando antecedens intellectum de potentia absoluta. Supra enim ostendimus, esse *Filium*, plus aliquid complecti, quam esse purè videntem Deum & beatum. Secundò, dato & non concesso antecedente, responderi posset, Instituta loqui de adoptione humanā, & quæ se ipsa inter homines fit. At nõ generaliter de quacunque possibili, neque de illa speciatim de qua nunc disputamus, quā quispiam licet naturaliter Deum videret; adhuc tamen esset adoptiuus, eo quòd esset natura extraneā; & Deo tantum coniunctus intentionaliter, per visionem & affectum voluntatis. Deque illa vera essent nihilominus quæ de adoptioe gratuita dicit Concilium Francford. verbis in obiectioe relatis.

47. Decima ratio eorundem desumpta ex Ripalda disp. 22. totā sect. 13. Implicat substantia creata continens propriā & principali virtute gratiam iustificantem. Atqui substantia creata quæ naturaliter videret Deum, contineret propriā & principali virtute gratiam iustificantem: ergo talis substantia implicat. Minor probatur, quæ tali creaturæ deberetur tanquam proprietas naturalis gratia iustificans, æquè ac lumen gloriæ & visio beatifica: ergo virtute propriā & principali contineret gratiā iustificantem. Maior verò probatur, primò ex scriptura, *Nemo bonus nisi solus Deus*, Math. 19. quem locum ita exponunt S. August. contra Maximinum cap. 23. & Anselm. apud verū Math. cit. vt nemo præter Deum sit ex se ipso bonus & sanctus. *Ex se enim bonus non est nisi eius bonus, Deus Pater, Filius, & Spiritus Sanctus* inquit, Anselm. Et Gregor. Nyssens. in libello de fide ad Simplicianum, paulò ante finem, probat Spiritum sanctum non esse creaturam, quia omnis creatura ex participatione superni boni bona fit, Spiritus sanctus autem benefactore nihil opus habet; quippe cum natura bonus fit. Cyrill. quoque Alex. lib. 1. in Ioan. cap. 8. ipso initio probat Verbum esse Deum, quia non est lux per accidens, neque participatione quæ per gratiam fit: Quæ probatio nulla esset, si posset esse creaturā quæ lux esset, non ex participatione quæ per gratiam fit. Verba Cyrilli sunt: *Aperitur modo veram lucē à*

creaturis, quæ lux non sunt, Euangelista dissepas. Illa enim natura lux est: ista per gratiam. Iste participat: illa participatur. Inaugens ista luce: illa indigentibus seipsam largitur. Quis ergo præter illam vera lux est, nec quicquam aliud propriā virtute atque naturā, fructum luminis edere potest. Sed quemadmodum ex nihilo producta lux: sic à tenebris, splendore vero lumine accepto. Participatio illius illustrata, imitatione quadam in seipsum transit. Ita Deus quidem Verbum substantialiter, non participatione quæ per gratiam fit, nec per accidens lux est. Creatura vero non sic: sed accipit quod habet illuminatur vt tenebra, a seors gratiam acquirat: largitoris misericordiam benignitatem dignitatem consequitur. Ibidem paulò ante medium capitis: Si firmite credimus substantialiter Filio supernaturalia bona inesse: nolunt ei creaturam secundam naturam conuincere.

48. Probatur secundò ratione, quæ in hunc modum proponunt erudiri quædam Receptiores; Gratia iustificans est participatio naturæ diuinæ. At participatio naturæ diuinæ continetur in sola natura diuina, vt causa principali. Neque enim vlla natura inferior potest principaliter continere participationem naturæ superioris. Item, si creatura illa contineret gratiam virtute propriā & principali: posset gratiam iustificantem alijs conferre: hoc secundum repugnat omni creaturæ possibili: ergo & primum. Maior probatur, quia sicut ignis quæ virtute producit in se calorem, potest alia calefacere. & sol potest alia, æquè ac seipsum illuminare: Sic creatura illa posset virtute naturali gratiam in alijs, æquè ac in seipsa producere. Ac hoc quod Scriptura & Concilia non magis excusant creaturam quæ dare possit hominibus gratiam & gloriam; quam creaturam quæ viribus suis naturalibus illam habere possit: vt patebit expendenti Scripturæ loca de vtroque. Ex gr. dicit Scriptura Rom. 6. v. 23. *Gratia Dei vista æterna*. Responderis, creaturis quidem quæ existentibus esse gratiam: sed non omnibus possibilibus. Atqui parifacilitate dici posset, creaturas quoque non existentes habere quidem vitam æternam Dei beneficio & liberalitate: sed in casu possibili, posse haberi ex liberalitate creaturæ quæ illam det. Item Paulus 1. Timoth. 6. v. 15. de Christo sic ait, *Quem ostendit Deus beatus & solus potens, qui lucem habitat inaccessibilem &c.* Quod ideo dicit Paulus, vt probet solius Dei se manifestare Christi diuinitatem, quia est lux inaccessibilis. Quare si dicas, esse inaccessibleem nobis tantum, & vt res sunt: dicam etiam, quòd Christus est demonstrabilis à Deo tantum in hoc rerum ordine; sed in casu possibili demonstrari posset à creatura. Minor verò eiusdem argumenti, quòd scilicet non sit possibilis vlla creatura, quæ possit propriā & principali virtute conferre alijs gratiam iustificantem, probatur efficaciter ex SS. Patribus, Aug. lib. 1. de peccat. merit. c. 14. *Quisquis eius fuerit discere, iustificato: consequens est vt dicas etiam, Crede in me.* Vnde concludit: sicut non est credendum nisi in

Concilium Francford.

47. Decima ratio,

August. Anselm.

Nyssen.

Cyrrillus.

STINO
NEUS
VI
VI

Cyrill.

solum Deum : ita nullam creaturam iustificare posse nisi solum Deum. Cyrillus Alexand. in lib. *Quod Spiritus sit Deus*, initio : *Cum posse facere & concedere creaturis dignitatem qua creaturam excedit, amplius sit quam secat creaturarum natura & gloria : & Spiritus deificus : quomodo esset creatus, & non magis Deus, utpote deificus ?* Quæ illatio nulla esset, si Spiritus sanctus posset deificare, & tamen esse creatura. Qui autem potest iustificare, potest deificare. Iusti enim sunt consortes naturæ divinæ, ut ait Petrus Apostolus epist. 2. cap. 1. v. 4.

Responderi potest negando maiorem primi argumenti, quæ malè probatur ex loco Matth. citato, ubi est sermo de bonitate omnimoda, & per essentiam, id est, independente. Augustini verò cap. illo 23. sensus est, solum Deum esse summum bonum, & obiectum nostræ beatitudinis. Sic enim habet: *Neque bonum nisi solum Deus, quod est ipsa Trinitas. Querere quippe ille, cui hoc respondit Dominus, non bonum qualecunque, sed bonum quo fieret beatus. Imò ipsam beatitudinem veram desiderabat.* Anselm. verò & Gregor. Nyssen. loquuntur de bono ex se, & independente à liberâ alterius participatione: Quale bonum non esset creatura, de qua loquimur. Ad restimandum Cyrilli respondet Ripalda disp. cit. sect. 14. num. 71. ipsum loqui tantum de Christo comparato cum Ioanne Baptista, & alijs creaturis iam existentibus. Verùm huic expositioni, repugnant illa Cyrilli verba : *Et quemadmodum est nihilò producta sunt & quæ ratio convenit omnibus etiam creaturis possibilibus.* Neque eam magis patiuntur verba paulò post relata, *si firmiter credunt &c.* Quare fatius est fateri Cyrillum eo loco fatere alteri sententiæ, sed illius solius inter Patres auctoritatem non adimere probabilitatem oppositæ opinioni, firmis innixæ rationis fundamentis.

50.

Ad primam probationem & rationem Respondeo, summam participationem naturæ divinæ, quæ est illa quæ fit per unionem hypostaticam, non posse contineri in natura inferiori tanquam in virtute principali. Secus autem aliquam participationem minus perfectam. Potest enim illa contineri in virtute creaturæ alicuius, æquè aut magis naturam divinam participantis. Nam ipsi actus supernaturales, & præcipuè Dei fructio, sunt aliqua participatio naturæ divinæ, ut se videtur, & se amantis essentialiter, & tamen continentur in habitibus supernaturalibus, ut in causis principalibus & naturaliter proportionatis. Quare possent contineri similiter in substantijs intellectualibus eiusdem ordinis & perfectionis: possentque per ratione contineri in talibus substantijs, ut in causa principali & proportionata, habitus ipsi supernaturales & gratia sanctificans.

51.

Ad secundam probationem potest probabiliter negari sequela. Multa enim sunt quæ possunt aliquid in se efficere, non in alijs. Et g. potest quisque in seipso producere

habitus naturales, non in alijs. Et in eorundem opinione qui intellectum & voluntatem distinguunt ab anima, potest anima in seipso naturaliter illas potentias producere : sed non potest in vilo alio. Confirmatur, quia vel posset gratiam producere in alia substantia eiusdem ordinis, id est, cui gratia sit etiam connaturalis: vel in substantia ordinis inferioris. Si primum: frustra esset illa potentia; quia quælibet substantia talis habet gratiam naturalem à seipso. Si secundum: multò plus virtutis requiritur ad gratiam producendam in subiecto naturaliter incapaci, quàm ad eam producendam in sua ipsius substantia naturaliter eius capaci. Quare licet istud possit: non sequitur quòd possit quoque illud aliud. Scriptura verò neque negat, neque affirmat de creaturis possibilibus, quòd à seipsis possint naturaliter habere gratiam, magis quàm quòd alijs possint eam communicare. Sed nihil inde sequitur. Neque enim ex hoc argumento purè negatiuo potest concludi efficaciter utrumque repugnare.

Vndecim ratio eorundem Recentiorum. Nulla creatura possibilis potest vi sua naturali mereri visionem Dei, vel ad illam se proximè disponere. Ergo nulla est possibilis, cui visio Dei possit esse connaturalis. Sequela patet, quia multò minus est se disponere ad Dei visionem, quàm illam habere. Antecedens probatur. Quia necesse est homines & Angelos ad statum Deificum per gratiam adoptionis sublimari, ut mereri possint vitam æternam, & vè dicunt Pius v. Greg. XI I I. in Censura Michaëlis Baij art. 18. Item status gratiæ, per quem reddimur capaces merendi, ex multorum sententia complectitur in habitationem quædam specialem Dei. Et Trident. sess. 6. cap. 16. requirit ulterius influxum aliquem moralem Christi in iustos, vel in sua membra, influentis in ipsorum opera dignitatem quandam moralem. Hæc autem omnia requiruntur, ut opera meritoria sint valoris proportionati ad visionem beatificam. Sed omnino videtur absurdum creaturam aliquam vi suæ conditionis naturalis esse in statu deifico: ad tantumdem habere ex natura sua, quantum si possideret Spiritum sanctum, aut ad se membra Christi, itaque eius opera ex solo concursu generati Dei tantumdem habeant dignitatis, quantum trahunt opera hominum & Angelorum ex statu deifico, & in habitatione Dei, & Christi Domini societate. Addunt talem creaturam posse condigne satis facere pro peccato mortali, si in illud caderet; quia posset naturaliter Deum diligere super omnia, actu perfecto charitatis. Sed hoc postremum falsum est, & improbabile. Nam actus charitatis puræ creaturæ quantumcunque perfectæ, non potest esse condigna satisfactio pro peccato mortali: sed omnino requiritur satisfactio alicuius suppositi divini, ut ostendemes in tract. de Incarnatione disp. 2. sect. 4. & 5.

52.
Vndecim ratio.

Ripalda.

53.
Lect. lib. 12.
de perfect.
diuini. c. 11.

Ad prius verò responderi potest ex sententia plurimum Theologorum, non alium statum deificum, quam statum gratiæ habitualis, esse necessarium ad merendum. Inhabitatione illa specialis Dei, primùm à Lessio addita est. Tridentinum autem potest facillè intelligi de auxilijs præuenientibus, concomitantibus, & subsequenter, quæ Christus iugiter infudit in iustos, sicut vitis in palmites, sine quibus nullum opus supernaturale edere possunt, cum sint ad illa naturaliter improporcionati. Dicere verò, absurdum esse quòd status ille deificus, id est status gratiæ, possit alicui creaturæ conuenire vi suæ conditionis naturalis, est assumere ad probandum, illud ipsum quod est in questione. Addi potest iuxta Lessij, & aliquorum Theologorum sententiam, qui supradicta omnia requirunt ad merendum: ea requiri, non ad merendum simpliciter visionem Dei, sed ad merendam vitam æternam, id est, merendam perpetuitatem illius gloriæ; quod præmium eatenus infinitum est: adeoque improporcionatum actibus meritorijs huius vitæ, non magno numero, finitis, & transitorijs, nisi nobilitentur ex illis alijs circumstantijs. At creatura, de qua loquimur, non posset naturaliter actibus similibus vitam æternam mereri, vt æternam, id est, eius condignum ad eius perpetuitatem acquirere. Ad id verò quod aiunt, saltem talem creaturam habituram gloriam, sed non apud Deum, contra illud Pauli ad Rom. 4. v. 2. *Si ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum*: similiter enim, inquit, dici potest, si ex operibus (merè suis & naturalibus) glorificatus est merendæ visionem beatificam, habet gloriam, & quidem maximam, sed non apud Deum. Ad hoc, inquam, Respondeo talem creaturam non habituram ex suis operibus gloriam iustificationis, de qua solà loquitur Paulus: quæ prout continet remissionem peccati mortalis, non potest haberi sine beneficio Dei gratuito, propter impotentiam cuiuslibet puræ creaturæ ad satisfaciendum condignè, & ex rigore iustitiæ: estque ex ea parte aliquid maius & difficilius, quam mereri visionem beatificam.

54.
Duodecima ratio.

Duodecimam & vltima ratio eorumdem recentiorum: Si possent dari creatura quæ naturaliter videret Deum, vt nunc Beati illum vident per lumen gloriæ, posset videre naturaliter actus Dei liberos, & intelligere quid per illos Deus velit: iterumque videre actus Dei contingentes, per quos Deus nouit futura contingentia. Nam lumen gloriæ ad hæc omnia valet. Ergo talis creatura videret naturaliter cor Dei, eiusque consilia, non esset participes; & futura libera præsciret. At D. Paulus 1. Corinth. 2. v. 10. dicit solius esse Spiritus Dei scrutari eius profunda, scilicet consilia cordis, quibus nihil est magis secretum. Neque loquitur tantum de ijs quæ nunc sunt. Nam ad probandam necessitatem quam habuit mundus Spiritus Dei, vt cognoscerent Dei consilia de nostra salute; adducit,

neminem, Deo excepto, per se scire posse Dei consilia. Atqui si aliter esse potest in ordine aliquo possibili, sola reuelatione constabit non ita esse: sola enim reuelatione habetur, quòd creatura possibilis non existat. Sed hoc posito, probatio D. Pauli erit infirma, probans rem obscuram per æque obscuram: imò idem per idem. Cum autem Scriptura assumit aliquid probandum: aut videtur propositis inibus alibi reuelatis, quæ conceduntur ab ijs quos alloquitur; aut propositionibus per se naturaliter acceptabilibus. Ergo hæc, quòd solus Spiritus Dei cognoscat profunda Dei, est naturaliter acceptabilis: quod non esset, si aliter esse posset sine absurdo. Cætera quæ ad idem confirmandum addunt, leuiora sunt; neque faciunt contra solutionem iam afferendam.

Respondeo, quemadmodum Beati lumen gloriæ, non ex necessitate, sed ex libera Dei determinatione vident aliquos actus liberos Dei, & aliquas cogitationes contingentes futurorum: sic talem creaturam non fore aliter visuram. Paulus autem tantum, ait, solius esse Spiritus diuini nosse ex necessitate profunda Dei, eiusque consilia & secreta: & quæcumque detur creatura possibilis, necessarium esse Spiritum diuinum per se immediatè, vel illi vel nobis manifestare Dei consilia de nostra salute. Nam sine ipso liberè mani festatione à nullo possunt sciri per se solum, quod sufficit ad probandam necessitatem quam mundus habuit Spiritus diuini.

Sed instant, quia ex opposita legeretur, posse esse aliquam creaturam quæ naturaliter præuideret futura contingentia & libera. Consequens autem est absurdum: alioqui non esset bonum argumentum à Prophetijs, ad inferendum, quòd Christiana religio sit à Deo. Quia, si est possibilis creatura præuidentis futura naturaliter: non aliunde quam reuelatione constabit, quòd à Spiritu sancto inspirati, & non ab illa creatura, locuti sunt Prophetae. Ad id quòd iam reuelationem præsupponit, non potest esse argumentum ad illam probandam. Prima verò sequela probatur, tum quia aliqua creatura possibilis, posset in Deo videre naturaliter huiusmodi futura: tum etiam quia intellectus Prophetarum, instructus speciebus à Deo infusus, potest cognoscere huiusmodi natura. Atqui potest dari intellectus creatus æquualens perfectioni intelligendi, quæ est in toto composito ex speciebus. His & ex intellectu Prophetarum; non minus quam per Aduersario, potest dari intellectus æquualens in perfectione intelligendi toti composito ex lumine gloriæ & ex intellectu Beati.

Respondeo, non esse absurdum, creaturam aliquam posse naturaliter ea cognoscere merito supradicto, Deo scilicet liberè ea in se ipso manifestante. Ex quo non sequitur argumentum à Prophetijs esse inualidum, quia semper verum manet, ea non posse infallibiliter præcognosci, & prædici, nisi Deo reue-

55.

56.

Instancia
& confirmatio
ratio.

57.

ente & manifestante, vel proximè, vt in casu proposito, & in Prophetis immediatè à Deo audientibus: vel per motu, vt cum Angeli, vel alij, qui à Deo immediatè acceperunt, alijs manifestant. Falsum verò est quod vltimò addunt, possibilem esse creaturam æquiualentem in virtute intelligendi composito ex specie & intellectu Prophetæ; si possibilis est creatura æquiualentis composito ex lumine gloriæ & intellectu Beati. Quia species se tenet parte obiecti. Nullus autem intellectus creatus potest esse de se sufficiens & completus ad intelligendū, sine concursu obiecti, vel per se, vel per aliquod mediū cogniti, aut incogniti: alioqui esset illimitatus in cognoscendo, cognosceretque omnia intelligibilia, eo ipso quòd sunt intelligibilia. Quare quantumuis crescat perfectio creata ex parte principij actiui intelligendi, nunquam poterit supplere speciem obiecti. At verò lumen gloriæ se habet per modum principij efficientis: ideoque suppleri potest per virtutem intelligentem crescentem in infinitum.

De Salas.

Alia multa vndeque, more suo congerit De Salas 1. 2. q. 3. tract. 2. disp. 3. sect. 2. qui postquam acriter nimis in hanc sententiam inuictus est, incidit tamen, licet inuitus, in eisdem modificationem. n. 21. cum ad primum argumentum respondet, eam opinionem (ex his nimirum duabus oppositis) eligendam esse, quæ probabilior est, & sauis esse afferri pro illa rationes quæ ostendant probabilius esse, repugnare talem creaturam quam non repugnare. Quam modificationem aliorum quoque plurimum ex Aduersarijs esse testatur Ripaldus. cit. disp. 23. sect. 1. num. 1. in fine.

Ripaldus.

Obicit autem præcipuè De Salas ratione secundæ, alia multa monstruosa & portentosa posse fingi possibilis, secundum modum argumentandi nostrum.

59.

Soluantur alie obiectiones.

Responderi potest, non fingi quicquid seruata proportione ex aliquo reipsa existente, valde probabiliter ratione colligitur, cuiusmodi est nostrum in præsentis ratiocinatio. Ex plurimis autem quæ ibidem commemorato velut impossibilia, quædam possibilis sunt, & à multis concessa: quæ verò ea sunt, longius esset enumerare. Speciatim verò vniò hypostatica non potest vlli creaturæ puræ esse connaturalis, quia nulli potest esse connaturale, vt priuetur propriâ & naturâ substantiâ.

Alia eius ratio est, quia possibilis est creatura rerum non connaturalium vlli substantiæ creata vel creabili, cum in hoc nulla apparet repugnantia afferri possit. At in tali ordine debent esse gratia & gloria: ergo &c. Respondeo, cum Deus aequè potens sit in creandis substantijs, ac in creandis accidentibus, & omne accidens connaturaliter obiectum exigit: valde incertum esse, quòd non possit creare substantiam eiusdem ordinis cum quouis accidente creabili. Quare hæc ratio nihil habet supra probabilitatem.

Instabis, quia non est existendum solam independentiam & illimitationem esse creaturis impossibilem: sed potius multas esse alias perfectiones Dei omnino proprias, & incommunicabiles creaturis, inter quas est connaturalitas diuinæ visionis. Respondetur, alia quidem esse creaturis incommunicabilia, & Dei propria, vt vim ipsam comprehendendi, æternitatem strictè sumptam, communicabilitatem & identitatem essentiae cum tribus personis, earumque originem per intellectum & voluntatem, &c. Veruntamen eum Dei visio sit reipsa connaturalis alicui creaturæ, nempe lumini gloriæ, & intellectui instructo lumine gloriæ; non est dicendum illam connaturalitatem esse creaturis omnino incommunicabilem. Cùmque reipsa communicetur alicui accidenti, & composito ex substantia intellectuali & accidente illo, nempe lumine gloriæ: probabile est posse quoque communicari alicui substantiæ intellectuali superioris ordinis.

60. Multæ sunt perfectiones creaturis incommunicabiles.

Virgebis, quia Deus non potest dare substantijs per se, quicquid habent per accidentia, alioqui præter creare substantiam quæ per se esset peccatum, & haberet id quod habet per actum peccati, posset. Respondeo, repugnare Deum esse causam specialem peccati, etiâ accidentarij, aut compositi ex substantia & accidente peccati, nisi se tantum posse permittere peccatum, & concurrere per modum causæ primæ, cum libertate creata id exigente, & ad peccatum se liberè determinante aliud quàm Deum penitus dedecet. Quia multò minus potest esse causa substantiæ quæ per se sit peccatum. Vbi verò nulla apparet repugnantia ex hoc capite, vel aliquo alio; non est improbabile Deum posse creare substantiam, quæ habeat per se connaturaliter, id quod habet per accidentia: quamuis oppositum quæ non careat probabilitate, adeoque res sit incerta vt contenta sententia hucusque proposita.

SECTIO VII.

Vera sententia & solutio argumentorum.

Non obstantibus, quæ scilicet propter rei difficultatem prosecuti sumus, præferenda est contraria sententia, affirmans Deum esse naturaliter inuisibilem respectu cuiuscunque creaturæ possibilis. Primum, quia est expresse D. Thom. quæst. 12. a. 5. ad 3. & omnium ferè Theologorum, à quorum tam communi consensu non est facile recedendum, sed potius credendum latere in esse contradictionem in eo, quod tam multi & tales iudicant esse impossibile, accedente præferrim simili iudicio SS. Patrum; de quo dicemus paulò inferius.

Deus est naturaliter inuisibilis omnium intellectui creatibili.

Secundò, quia est conformior verbis Apostoli 1. Timoth. 6. qui lucem habuit inaccessibilem &c. quæ verba absolute prolata, iudicent absolute.

Probat ex scripturis.